

זכרונות שכתב בנימין מתקופת ביריה והמאסר בכלא עכו וירושלים, בעקבות בקשה ממוזאון הגבורה.

הדברים נכתבו בין השנים תשמ"ד - תשמ"ז וכתובתם ועיבודם נקטעו.

השארנו את הדברים כפי שהם. בלשונם המדוברת עדיין, בשפתו החיה.

לשותפים בחייו, למכריו, ולאהביו

ממשפחתו ובשמו

י"ד כסליו תרפ"ז

20.11.1926

ה' אדר תשנ"א

19.2.1991

ביוגרפיה לפני המאסר

ביריה

נולדתי בעיר לודו' (פולין), ב־יד' כסליו תרפ"ז, 20.11.1926 כילד שלישי ואחרון למשפחה דתית מאד ובעלת אמצעים שעסקה בתעשיית ברי צמר לחליפות.

ב־1935 עליתי ארצה עם משפחתי. סיבות העליה היו מניעים דתיים ואי השקט שהורגש באירופה באותו זמן. למדתי ב"חדר" ובישיבה. ב־1942/3 עזבתי את הישיבה לאחר שסרבתי להשלים עם תופעות אותן פירשתי כצביעות - והתחלתי בכוחות עצמי וללא שום מסגרת - להתכונן לבחינות כניסה לאוניברסיטה. שאיפתי היתה אמנם ללמוד הנדסת מכונות בטכניון, ברם, עקב התנגדות אבי - שחשש שאחרול להיות דתי - נאלצתי לוותר על שאיפה זו. במקום להרשם לטכניון נרשמתי לאוניברסיטה העברית בהר הצופים ללמודי מתמטיקה, פיזיקה וכימיה. בקיץ 1944 עברתי את בחינות הכניסה, ובסתיו של אותה שנה התגייסתי למחלקה הדתית של הפלמ"ח, חרף התנגדותו העזה של אבי. בבית סיפרתי שאני הולך לקיבוץ דתי. מקום שירותי הראשון היה בקיבוץ "בארות יצחק" שמיקומו היה אז במרחק כ־8 ק"מ מהעיר עזה. הצטרפתי לגרעין שמנה עשרה איש. כל חברי הגרעין באו מבתים דתיים אך לא כולם נשארו דתיים, אני התפקרתי לאט לאט.

לפי ההסדר בין ההגנה/הפלמ"ח ובין הקיבוצים באותה עת, אנשי הפלמ"ח עבדו במשקים ככל חברי המשק האחרים על מנת לשאת את עצמם מבחינה כלכלית, פרט ל־13 ימים בחודש בהם עסקנו באימונים. בינואר 1945 הקמנו את ההיאחזות ב"ביריה" יחד עם קבוצה יותר וותיקה שבסיסה הקודם היה בעיינות.

בתחילת שהותנו בביריה עבדנו כפועלי "סולל בונה" בבניית המבנים, החומה והמגדלים במקום, ולאחר סיום עבודות הבנין, עבדנו בייעור - כפועלי הקרן הקיימת לישראל. זאת כמוכן בנוסף לאימונים - כמקובל באותם זמנים - שבהשוואה להיום לא היו אפילו משחק ילדים (למשל מלחמה במקלות שבה לא השתמשתי מעולם ואיני יכול להעיד על יעילותה).

פרט לעיסוקים הנ"ל שימשנו כחוליה שניה בהברחת עולים "בלתי ליגליים" ופיזורם במקומות שונים בארץ, מכפר גלעדי דרומה, לאחר שהחוליה הראשונה שבסיסה היה בכפר גלעדי, הבריחה אותם דרך הגבול לשם. פעילותנו ה"צבאית" התמצתה בעריכת סיורים רבים על מנת להכיר את הסביבה בכדי שנוכל להוביל כוחות גדולים יותר אם יתעורר הצורך בכך. יש לציין, שמלאכה אחרונה זו ידענו היטב.

בסוף 1945, תחילת 46' נערך חיפוש ע"י הבריטים בכפר גלעדי - כמקובל באותם זמנים. לא זכור לי אם זה היה חיפוש אחר נשק, עולים בלתי ליגליים או שניהם יחד. לאחר שחברי המשק התנגדו פתחו המחפשים באש והיו נפגעים, אם אינני טועה היו שני הרוגים. בנוסף לכך, סמוך לזמן זה נתפסה חוליה אחת שעסקה בהברחת עולים או נשק, ביניהם צבי זמיר שהיה בתחילת מלחמת השחרור מפקד הגרוד ה-6 של הפלמ"ח ושנים לאחר מכן ראש "המוסד". חוליה זו נעצרה וישבה במשטרת הרכנען. כמדומני, היו תכניות לשחרר חוליה זו. לאחר שהכרתי את משטרת הרכנען, כפי שיסופר להלן, לא מובן לי כיצד התכוונו לעשות זאת.

במסגרת הסיורים הרבים שערכנו, הן ביום ובעיקר בלילה, נתקלנו לא אחת במשטרה הבריטית ובעיקר ב"חיל הספר" ופעם אחת אף נעצרנו למספר שעות, הובאנו למספר שעות למחנה "חיל הספר" אשר על הרכנען, נחקרנו על מעשינו בשעה כה מאוחרת בהרים ולשם מה מצויים בידינו מקלות קצרים. זה היה ה"נשק" היחיד שמותר היה לשאתו, ברם יש לציין שנגד מתנכלים ערבים הוא היה יעיל אולי יותר מנשק חם. הערבים ידעו בימים ההם כי לא נשתמש בנשק חם מפחד השלטונות הבריטים, ברם מכות ממקלות הם בהחלט עלולים לספוג. יש להניח, שסיורנו הרבים עוררו חשדות אצל השלטונות והם עקבו אחרינו.

אחרי ההתקפה בכפר גלעדי, נתקבלה פקודה להכין "פעולת תגמול" על מחנות "חיל הספר" אשר על הרכנען וליד גוש חלב (הכפר הערבי גייש). אני - שהייתי ונשארתי טוראי - והמ"כ אשל (המבורגר) יצאנו למחנה שליד גוש חלב. שני חברים אחרים - אינני זוכר מי הם היו - יצאו להר כנען. היה לנו כלב "נודניק" (זה לא היה שמו) שנסחב אחרינו לכל מקום שהלכנו.

בדרך עד כמה מאות מטרים לפני המחנה "גוש חלב" לא התעוררו בעיות. ברם, מאחר והחורף 45-6' היה חורף גשום מאוד וגם שלג ירד ובמרחק זה מגדר המחנה היה שדה חרוש שספג מים רבים וכל צעד בשדה זה הקים רעש חזק שנשמע למרחק, התעוררה בעיה. למזלנו, במרחק של כמה עשרות מטר מהגדר הסתיים השדה החרוש והיתה חלקת טרשים יחסית יבשה. וכך תוך דפיקות לב ובמאמץ רב הצלחנו לעבור את השדה החרוש ולהכנס אליה. בדרך גם גילינו קו טלפון שמן הראוי לנתקו לפני ההתקפה, ורבצנו צמוד לגדר. שמענו תכונה והבנו שמתקיימים חילופי משמרות, החלטנו לדווח גם על עובדה זו. עוד אנו רובצים בין הטרשים וחושבים על תזווה לאחור, לפתע שמענו יריות וראינו רקטות תאורה מכוון הרכנען אותו ניתן היה לזהות לפי הכוון וגובהו שמעל פני השטח. עם הישמע היריות וראיית הרקטות התעורר המחנה, שלידו רבצנו, לחיים. נשמעו דיבורים בקול רם שבגלל אי ידיעת השפה הערבית לא הבנו אותם, אך הם נשמעו באוזנו כפקודות.

אט אט התרגלנו לשיגרת החיים בכלא ולשלילת החופש הכרוכה בחיים כאלה. התרגלנו אך אין זאת אומרת

שלא סבלנו. הסבל היה כפול:

(1) עצם שלילת החופש מהווה לכשעצמה סבל קשה. אדם שהחופש לא נשלל ממנו לא יוכל אף-פעם להבין את מלוא המשמעות של שלילה זו, כשם שעיוור מלידה - ויהיה נחון ברמיון המפותח ביותר - לעולם לא יבין מה זה אדום.

(2) המחסור בבנות שחלומות והיות על חופש היו בדרך כלל שלובות אתן.

טביעת אצבעות ועינויים

יום אחד בחודש מרץ, או אפריל שמנו לב לפתע שחברים נקראים למשרד ולא חוזרים. התחלנו להתעניין לפשר הדבר אבל לאף אחד לא היה הסבר עד שנקראתי גם אני. לקחו אותי - כמוכן ככול באזיקים - למשטרת עכו שהוא "בנין סיגרט" דוגמת בנין משטרת הר-כנען שכאמור היתה התחנה הראשונה במאסרנו.

בליל 27-28/2/46 לפני המאסר שידר האלחוטאי שלנו יהודה קליין - כעת פרופ' יהודה קידר - תשדורת מסוימת ובגלל הפיתאומיות בה הוקפה ביריה שכח או לא הספיק למחוק את טביעות אצבעותיו מהמכשיר. קיבלנו הוראה לא לתת טביעת אצבעות על מנת שהבריטים לא יחקרו ויענו אותו במיוחד ואם ישבר יגלו את הקוד. זה היה - למיטב ידיעתי - מכשיר המורס הראשון/היחיד שנתפס אצל חברי ההגנה.

הכניסו אותי לאחד החדרים שבמבנה המשטרה ובקשו שאתן טביעת אצבעות, כמוכן שסרבתי. בחדר היו ארבעה שוטרים בריטים חסונים ושוטר יהודי כנראה בתפקיד מתרגם (לא כל החברים ידעו אנגלית). השכיבו אותי על הבטן וכל אחד מהבריטים סובב יד או רגל, צרחתי כמו יולדת, מטרתם היתה לשבור אותנו כדי שניתן טביעת אצבעות מרצוננו הטוב כי, כך הוסבר לנו לאחר מכן, כל רתיעה או זעזוע של אצבע מטשטשת את טביעת האצבעות. אני בטוח שהסבר זה נכון כי מספר אנשים ודאי יכולים להחזיק יד או אצבע של אדם אחד מבלי שיוכל להזיז אפילו אלפית המילימטר. לכן, לדעתי העינויים היו תוצאה של נוחיות במקרה הטוב או של סדיום במקרה הרע. לבסוף, לאחר גמר העינויים נשאלתי כמה שאלות אודות חברים, מקומות אמונים וכד'. מאחר והתחצפתי, לא עניתי לעניין ואפילו התגריתי בהם באומרי: "עוד אראה אותכם דרך הכוונת" או משהו דומה לזה, קבלתי כמה "סנוקרות" כ"בקשיש".

רק ששה מבין עשרים וארבעה חברי הקבוצה עמדו בעינויים ולא נתנו את טביעת אצבעותיהם, גם במקרה זה הוכח שעמידה בעינויים אינה תוצאה של כושר פיזי יוצא דופן אלא רק של חוסן נפשי. עם הוצאתנו מהחדר בו עונינו הופרדנו לשתי קבוצות והוכנסנו לשני חדרים נפרדים, אלה שנתנו טביעת אצבעות לחוד ואלה שלא נתנו לחוד. בחדר זה שמעתי את צרחותיו של בחור - שאחר כך הוברר לי שזה היה אברהם ויטמן - הן נשמעו לי איומות ביותר. שאלתי את החברים שהיו בחדר אם גם אני צרחתי כך והם השיבו בחיוב. לא יכולתי להוריד את ידי שהיו מקופלות מאחורי גבי בכוחות עצמי, עזר לי לבצע משימה זו יהודה קליין (קידר) שהיה בחדר זה.

הוא הצהיר בהודמנות זו שכל עוד הוא בכלא הוא לא יעשן. נימוקיו היו:

(א) אפשר בצורה הפשוטה ביותר להפסיק לעשן מאחר ואדם צריך להיות ארון להרגליו ולא עבר להם.
 (ב) אין זה הוגן או מוסרי שכאנשים כלואים שאינם תורמים מאומה לישוב שוב נעמיס עליו מעמסה הן בצורה של סיכון אנשינו (במקרה שההברחה נעשית על ידם) או במימון רב (במקרה שההברחה נעשית ע"י תשלום שוחד) וזאת בנוסף למחיר הסיגריות עצמן.

בויכוח זה כמו בויכוח על "ללקק או לא ללקק" או בויכוחים על נושאים רבים אחרים, אף צד לא הצליח לשכנע את הצד שכנגד וכל אחד נשאר ברעתו. זכורני רק שקבלנו הודעה מהקצין המרחבי (ברייטפלד) בזו הלשון: "חברה פאקט איין די פעקלעך" (חברה ארזו חפציכם) אתם יוצאים - הודעה לה לא ציפינו אם כי חלמו עליה כל הזמן - אמר "בעל מצפון" למרדכי גולדשמידט: "עכשיו תן סיגריה", זו היתה הסיגריה היחידה אותה הוא עישן לאחר כשנה ורבע מאז שהכריז שכל עוד הוא בכלא הוא לא יעשן.

המשפט

המשפט שלנו נערך בפני בית דין צבאי, הוא התקיים באחד מחדרי משטרת הר־כנען שכאמור לעיל - היה המקום הראשון אליו הובלנו עם מאסרנו. האשמה היתה החזקת נשק והעונש המירבי אותו היינו עלולים לקבל היה מאסר עולם.

הצגנו את עצמנו כאנשים רגילים שבאו להקים ישוב חדש. פרקליטנו עו"ד חוטר ישי פנה לשופטים בערך בזו הלשון: אתם אנשי צבא, נגיה והיו מטילים עליכם תפקיד להגן על ישוב כזה כלום לא הייתם עומדים על כך שאתם זקוקים לפחות לארבעה כלי נשק אוטומטיים כדי להגן על ישוב כזה? הוא מספר כלי הנשק האוטומטיים שתפסו אצלנו. קיבלנו הוראה להודות באשמה כי במקרה של הודאה באשמה אין מביאים ראיות מאחר ואין דברים שנויים במחלוקת ובכך מונעים מתן פומבי לעובדה שהפלמ"ח עוסק בהקמת ישובים. בנוסף למה שפורט בכתב האשמה מצאו אצלנו כמות רצינית, לפי זכרוני, של חומר נפץ שהייה אצלנו לביצוע פעולות אותן תכננו. התפלאנו מאוד שבכתב האישום לא מופיע גם חומר נפץ. ההסבר אותו נתן לנו פרקליטנו היה שכנראה חומר הנפץ נרטב ובמקרה של הכללת פריט זה בכתב האישום היתה התביעה צריכה להוכיח שחומר הנפץ אכן היה פעיל, דבר שכנראה אי אפשר היה להוכיח.

גזון 4 שנות מאסר :

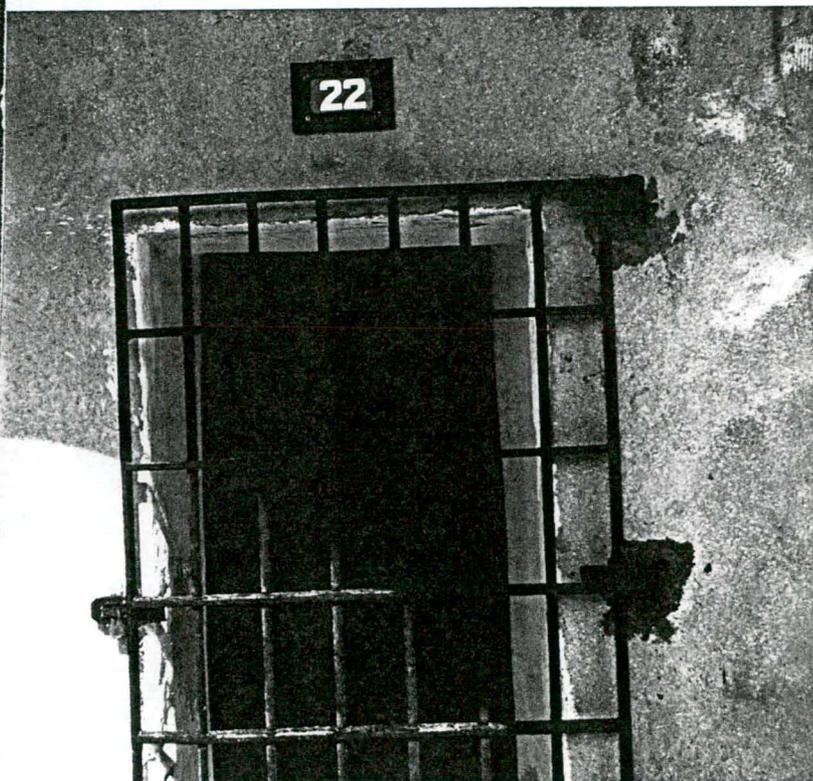
יהודה בלום
שמעון פרידמן
עקיבא כהן
שלמה רינדסברג
קראוז מיקלוס
מרדכי גולדשמידט
אברהם אינגלשטיין
פאול ברוגן
אליעזר יעקב
אברהם חייטמן
איתן בראור
אהרן טהטביץ
הרבט לונשטיין
שאל תירס
יהודה קליין
משה האמרוג
דוד לוי
בנימין טפידא
אהרן פלוטניק
שלמה בונפיל

גזון לשנות מאסר :

שמואל בומפול
אמען שפיגל

גזון לשנות מאסר :

משה קהת
יחיא אברהם

תא המאסר בכלא עכו

מקומות העבודה בעכו היו: קליעת סלים מקש (זנביל) עבור מחלקת עבודות ציבוריות לצורך עבודות עפר, סלילת כבישים וכו'. תעשיית "בורשים" (מזרוני הסמרטוטים עליהם ישנו), אריגת שטיחים פרסיים (עבור מנהל בית הסוהר כמובן), כמו כן נדמה לי שהיו חברים מהקבוצה שלנו שעבדו במאפיית פיתות, במטבח, במסגריה, בנגריה וכו'.

האנשים שעבדו בקליעת סלים אמרו שזו עבודת פרך ממש מאחר וחומר הגלם - הקש - היה מלא קוצים ובאמצעים פרימיטיביים היה עליהם לסלק קוצים אלה, עבודה שהייתה פוצעת את ידי העוסקים בה. ובנוסף לכך עליהם לקלוע כמות לא קטנה של סלים ביום עבודה, אני לא נשלחתי לעבודת הסלים לכן אינני יודע פרטים מדויקים בנדרון. אני עבדתי תקופה מסוימת בעשיית "בורשים" אותם מזרוני סמרטוטים עליהם ישנו ולאחר מכן בעשיית שטיחים פרסיים עבור המנהל כמובן. שתי המלאכות היו קלות; השניה הייתה נעימה ומעניינת מהראשונה. תעשיית ה"בורשים" התבצעה כך: באחד מחורי הכלא - שהוסב לבית מלאכה - עמדו מספר "נולים" מכונות אריגה פרימיטיביות כשל"שתי" שימשו חוטי קשירה רגילים ול"ערב" פסי בר אותם קבלנו מקריעת בגדי צבא ומשטרה ישנים, ערימה גדולה מהם היתה מונחת בסמוך. הרבר היחירי הלא נעים בעבודה זו היה האבק הרב שעלה בזמן קריעת הבגדים לפסים. לפני קריעתם היינו עורכים חיפוש בכיסי הבגדים שמא נמצא בהם "מציאות". ואכן פעם מצא אחד החברים שעבר אתי (איני זוכר מי זה היה) אמצעי מניעה לגבר וטען בתוקף שמצא אותו בכיס מדיה של שוטר! אין זה משנה אם דברי חבר זה היו אמת, בדיחה או מתיחה. אותו חבר ניפח את החפץ וקשר אותו לסורגי חדרנו, שם הוא נשאר תלוי תקופה ממושכת כ"זכר לחורבן", שימש נושא לכריחות רבות עד שהתפוצץ.

מאחר ועל כורחנו חיינו בין הערבים והיינו מיעוט קטן בתוכם, למיטב זכרוני היחס המספרי בינינו ובינם היה 1:10, 1:15, נאלצנו להשתמש בשפה הערבית לצרכים יום יומיים. החלטתי לנצל הזדמנות זו וללמוד ערבית - שפה אותה לא ידעתי ולא שמעתי כלל לפני המאסר. לשם כך כתבתי הביתה שבביקור הבא יביאו לי ספרים ומילונים למטרה זו. הספרים והמחברות שמורים עמי עד היום כשהחותמת "Central Prison Acre" בית הסוהר המרכזי עכו מתנוססת עליהם.

קבעתי לי מכסה של פרקים מהספרים אותה עלי ללמוד כל יום. מכסה זו מלאתי בקפרנות. בהתחלה למדתי לדבר ואח"כ גם לקרוא ולכתוב. כעבור כחמישה חודשים הגעתי לדרגת יידע שיאפשר לי לא רק ליצור קשר עם הסוהרים והאסירים הערבים אלא אפילו להקריא עתון ערבי לערבים אנאלפבתיים, שכאלה לא היו חסרים בין כתלי הכלא. מאחר וכאמור - ידעתי אנגלית ולאחר הלימודים הנ"ל גם ערבית והיות והמפקד שלנו יהודה ניצן (בלום) קיבל הוראה לא להתבלט - דבר שכבר היה מאוחר מדי לעשות בעכו היות והוא היה כבר ידוע כראש הקבוצה וכונה לא פעם "סגן משנה", הרי עם העברתנו לבית הסוהר בירושלים הוא מינה אותי ל"מוכתר" מעין "שר החוק" של הקבוצה.

התמונות הן תוצאה של עבודתו של צייר ישראלי, אשר עבד במחנה הריכוז בטרבלינקה, ושרד את המלחמה. הוא תיעד את חיי המגורשים, ואת המצב הקשה שבו חיו. התמונות הן תוצאה של עבודתו של צייר ישראלי, אשר עבד במחנה הריכוז בטרבלינקה, ושרד את המלחמה. הוא תיעד את חיי המגורשים, ואת המצב הקשה שבו חיו.

ציוריו של שלמה גזן - 'ירושלים'

התמונות הן תוצאה של עבודתו של צייר ישראלי, אשר עבד במחנה הריכוז בטרבלינקה, ושרד את המלחמה. הוא תיעד את חיי המגורשים, ואת המצב הקשה שבו חיו. התמונות הן תוצאה של עבודתו של צייר ישראלי, אשר עבד במחנה הריכוז בטרבלינקה, ושרד את המלחמה. הוא תיעד את חיי המגורשים, ואת המצב הקשה שבו חיו.

היחסים בין קבוצות האסירים השונות, שהשתייכו לאותם ארגונים היו כמובן מאליו מצויינים. חרף הלחץ בו היינו נתונים עקב חיים משוללי חופש לא עלו המריבות שהיו בין האסירים שהיו חברים באותו ארגון מחתרת על מריבות הקיימות בין בני אדם החיים חיים נורמלים ולא נשלל מהם החופש. אדרבא, עקב הרוח האידיאליסטית והנאיביות שאפפו אותנו וחרף תנאי הלחץ היו היחסים בתוך קבוצות האסירים השונות טובים אפילו מהמקובל בין בני אדם בדרך כלל, דבר זה התבטא בשיתוף פעולה וולנטרי, משמעת עצמית, כיבוד החלטות וכו'.

אין זאת אומרת שכולנו נהגנו תמיד כמלאכי השרת ולא קרה שמישהו התפרץ לפתע ועשה או לא עשה דברים שהיו בניגוד לנורמות המקובלות. ברם מקרים כאלה - גם כשקרו - היו מעטים מאד לפי קריטריון כלשהו אם לא בודדים.

היחסים עם הפורשים

כפי שכבר נאמר לעיל היו יחסינו עם יתר האסירים היהודים - פלייליים ופוליטיים טובים, ואם היחסים עם האסירים הפלייליים היו טובים הרעת נותנת שהיחסים עם אסירי אצ"ל ולח"י היו צריכים להיות מצויינים. הרי בסופו של דבר כולנו נאסרנו למען אותה מטרה - שנראתה בעינינו קדושה - היינו גירוש הבריטים והקמת מדינה לעם ישראל בארץ אך לא כך היה ואולי המאבק בין המחתרות שנראה כלפי חוץ כמאבק ביחס לאמצעים היעילים ביותר להשגת אותה מטרה, במחשבה אפיקורסית, לא היה אלא מאבק רגיל הקיים בכל חברה, בין חברה אנושית ובין חברה זואולוגית, היינו מאבק על כח ושלטון שהתקיים בין שלושת ארגוני המחתרת בינם לבין עצמם מחד גיסא ובין שלושתם יחד לשלטון הבריטי מאידך. אחרת כיצד אפשר היה להסביר את ה"סזון" כינוי למבצע בו נחטפו אנשי אצ"ל ולח"י ע"י ה"הגנה", נחקרו ועונו ולאחר מכן הוסגרו לידי הבריטים?

אני עצמי הייתי עד לתופעה בקשר ל"סזון": עוד בסוף 1944 כשהייתי טירון "טרי" הופיע משהו בבארות יצחק, שכאמור היה הבסיס הראשו שלי בפלמ"ח וביקש מתנרבים לפעולות נגד ה"פורשים" בו בזמן שבסה"כ היינו שם רק כ-8 בחורים.

קארדל

כאן נתקלתי לראשונה בכלי ששימש אותנו עד לרגע שחרורנו ממש ושבלעדיו לא יתכן לקיים בית-סוהר בתנאים של אותם זמנים - הוא ה"קארדל". זהו דלי גדול עם ידית שאסירים עושים בו את צרכיהם כשהם נעולים בתאים.

בתא אליו הוכנסתי היו אסיר אחד או שניים, קארדל וכמה מזרונים עשויים מסמרטוטים שלאחר מכן נודע לי שהם נקראו "בורשים". מתוך אי הכרת הנסיבות החדשות אליהן נקלעתי, עייפות או סתם היסח הדעת נשכבתי על אחד הבורשים כשראשי קרוב לקארדל, לפתע קם אחד האסירים והתחיל לעשות בו את צרכיו... קמתי מיד משכתי את המזרון והרחקתיו מהמקום. זו הייתה החוויה הראשונה אותה חוויתי בכלא.

ההתנקשות בברוס

זמן לא רב לאחר פרשת טביעת האצבעות והעינויים שעונינו - לא זכור לי בדיוק כמה, למיטב זכרוני עוד בקיץ 1946 קראנו בעיתון - אותו קבלנו משלטונות הכלא (עתון "הארץ" כמדומני) - ששני בחורים ניגשו אל קצין משטרה בריטי ברחוב יפו בירושלים וירו בו, הוא נפצע קשה ולאחר מכן מת מפצעיו. קצין זה לא היה אלא המפקח ברוס, הוא היה הקצין שהיה אחראי והשתתף בפועל בעינויים... כולנו צהלנו משמחה, סחטנו מיץ מענבים שהיו לנו ושתינו "לחיים" לחיי מותו של ברוס ולחיי אלה שהוציאוהו להורג. רק יהודה ניצן לא שמח וטען שפעולה זו עלולה לעכב את שחרורנו.

מייג'ור גרנט

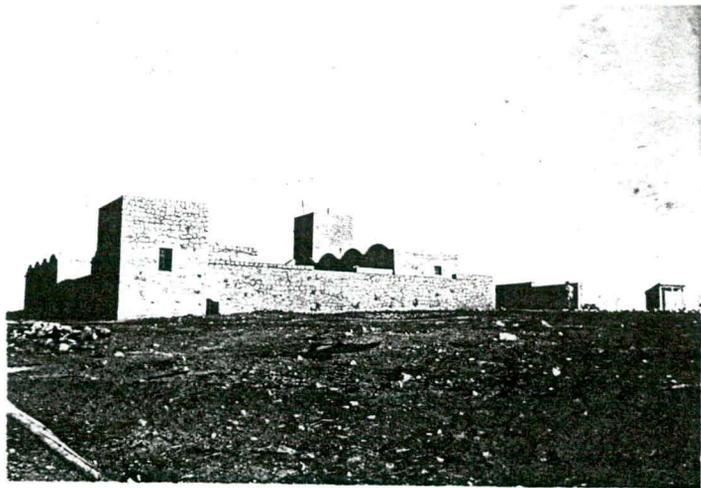
מנהל כלא עכו בתקופת שהותנו שם היה מייג'ור (רב סרן) גרנט. טיפוס ציני ולדברי אסירים וותיקים אף אדם אכזר עליו סיפרו סיפורים רבים. בין היתר סופר שהוא היה מפקד "גירוש מאוריציוס" כלומר אחראי על פעולה של גירוש מעפילים לאי מאוריציוס. בהמשך סופר שבעת אותו גירוש הוא נהג באכזריות רבה כלפי המעפילים וגם כלפי הנשים אותן, לפי אותו הסיפור, משך בכוח בחזיהן.

מייג'ור גרנט "סחב" רגל. בהמשך סופר שהוא נפצע בברכו במאורעות 1936-9 וכתוצאה מפציעה זו הוא נשאר עם ברך נוקשה וזו הייתה סיבת צליעתו. בפי האסירים היהודים הוא כונה "פישקה" כינוי שנלקח מהסיפור - "פישקה החיגר". האדם שהדביק לו כינוי זה לא ידע כפי הנראה את ההבדל בין "חיגר" קטוע יד ל"פיסח" - צולע, או שמרוב להיטוט להדביק לו כינוי "ספרותי" של נכה - נקמת המדוכא במדכא, לא דייק והדביק לו את השם הראשון שעלה על דעתו. מאחר וכינוי זה כבר היה מושרש בין האסירים היהודים לא יצאנו חוצץ נגד אי דיוק זה ואף אנו כינינו אותו כך.

סיפור נוסף על "פישקה": בקומה השניה של בית הסוהר היה אגף שהוקצב לבית חולים לאסירים. ב"בית חולים" זה יועד חדר לחולים במחלות מדבקות. בחרר זה היה אסיר חולה במחלת ה"עגבת" (סיפליס) בשלב מתקדם שסימני המחלה ניכרו בו היטב. יום אחד ביקר "פישקה" ב"בית החולים" ובראותו את האסיר הזה שאלו: מין ווין האראז? (מאיפא זה?) כלומר מאיפוא קבלת את המחלה? האסיר: "מן אללה (מאלוהים). פישקה: מן אללה וולה מן אלשרמוטה? (מאלוהים או מזונה?).

לנחלת יציאתנו לנהבלא 2.6.47

ביריה

הצופה

עיתון התנועה הציונית של המזרח | העורך הרב מאיר ברלין

יום ששי
א
סיון תש"ו
פ' במדבר, מ"ה בעומר
ההלל ע"ה, שבת קכח
FRIDAY
31
May, 1946

עוד הבטחה מ

יואז'ינמן 30 (ס"א) — הנני להבטיח
כס נשמתו שאני נוקט כל צעד אפשרי בחני

התקדמות התורה
ע"ש • מוליס

7.02	8.22	יוזשלים:
7.20	8.17	תל אביב:
7.15	8.24	ת"פ ה:

עוזון יומי HATZOFE DAILY, Tel-Aviv 2,559 | שנה תשיעית | המחיר 30 ט"א

אתמול החל בצפת בירור דינם של 24 אסירי הנאשמים הודו. — עדותו של הרב מאיר ברלין. — חקירה על ה"איראליים של הפועל המזרחי" —

אתמול ב-2 אחרי הצהרים נפתח על הר כנען בצפת משפטם של 24 אסירי בירית, חברי הפועל המזרחי, שהיו בזמן מאסרם (לפני 3 חדשים) את כל היישוב בביריה — כשעני כל היישוב מוטנות אליהם בארבעה הערצה.

מספט זה שהוא הראשון מסוג זה בארץ בדונו יישוב שלם עורר התעניינות רבה. עיתונאים רבים ובכללם גם עיתונאי חוץ הגיעו לתת צת המשפטה שעל הר כנען שם מתקיים המשפט.

כנור, חסם וצבא את המקום, לאחר המאסר, ולא נתן למתיישבים אחרים לעלות במקום תאוריהם. רק לאחר מאבק קשה של היישוב ניתן לחדש את היישוב.

הנאשמים הובאו אצל הרב בוקר, כש הם כבולים בשתי כליפות משא בלתי שתי כליפות שוריינת מלפנים ומאחור. רובם — לבושים חולצות לבנות ומכנסי תאפי.

הנאשמים הובאו אצל הרב בוקר, כש הם כבולים בשתי כליפות משא בלתי שתי כליפות שוריינת מלפנים ומאחור. רובם — לבושים חולצות לבנות ומכנסי תאפי.

הנאשמים הובאו אצל הרב בוקר, כש הם כבולים בשתי כליפות משא בלתי שתי כליפות שוריינת מלפנים ומאחור. רובם — לבושים חולצות לבנות ומכנסי תאפי.

הנאשמים הובאו אצל הרב בוקר, כש הם כבולים בשתי כליפות משא בלתי שתי כליפות שוריינת מלפנים ומאחור. רובם — לבושים חולצות לבנות ומכנסי תאפי.

הנאשמים הובאו אצל הרב בוקר, כש הם כבולים בשתי כליפות משא בלתי שתי כליפות שוריינת מלפנים ומאחור. רובם — לבושים חולצות לבנות ומכנסי תאפי.

הנאשמים הובאו אצל הרב בוקר, כש הם כבולים בשתי כליפות משא בלתי שתי כליפות שוריינת מלפנים ומאחור. רובם — לבושים חולצות לבנות ומכנסי תאפי.

הנאשמים הובאו אצל הרב בוקר, כש הם כבולים בשתי כליפות משא בלתי שתי כליפות שוריינת מלפנים ומאחור. רובם — לבושים חולצות לבנות ומכנסי תאפי.

אנשי עין זיתים מעידים

אחרי הרב ברלין העידו שנים מהמתיישבים בים הראשונים של עין זיתים, ליתוסין, בן 56, אשר כי הוא חי יחד עם משפחתו בדין זיתים כחוקפת שלטון הטרקיס ומצא את לחמו כעבודת ארבעה עד שפוצו מהומות חרסין, או שרפו כנוספים ערביים את הרב שר והשמידו את החפצים. אחרי כי התיישבו והקימו מחדש את היישוב שנחרב שנית בבהמות 1936 — בשני המקרים לא הגליחו המשטרה להבטיח את שלום המושב בים זיתים.

אחרי העידו מר רציסקין, הוא אשר כי הוא כביר את ביריה הקרובה לעין זיתים החרבה. קרא כמה פסיקאות בתוך ירייה רשמית שנוגש על ידי השקדו המסדר את התקנות כר אקונומ וכו' נאמר, כי החלונות מתישבי עין זיתים עומדים באור. עד שנת 1919 עיבדו החורשים בשלוה את שיתותיהם עם נשקו עשרה אלפים עצי יית והגן מיליון נטעים. כבהמות חרסין עקרו הנטעים וכססר אנשים נשרפו עשרים בבתי ריה. לאחר ההרבה בשנת 1936 בידו מור עמי. הם העדו הוה סיסר על פנינת הפתי ישיבים למשטרה בזמן המהומות. אולם שני הם הטיבו רוקם.

לבריו נסחלחה פרטיה עזרי צטיגור ריה בישיבה הראשונה. הבוקר יושבין

הנאשמים הודו

אך ביהוד קרא את האשמה המיוחסת לכל אחד מהנאשמים ולכולם יחד: החוקת נשק שונה ללא רשיון. לפי סעיף 59, ס"ס קא א' מהחוק לשעת חירום, לשאלת יושב ראש בית הדין קמו הנאשמים כל אח לפי תורו והודו כנאשמה המיוחסת, בקול עם לב בית הדין והודו, את הנאשמים על כל כולד האשמה הודיע, כי אם משתה מהם רוצה לחזור לו מהוראתו ורשות בידו לעשות כן, כבסם יחלו הדין. התובע הכללי ילי השנה את חשומת לב בית הדין לסעיף 39 שלפיו יסתפק בית הדין רק בעדותו הוא, כלי לשמוע עדויות נוספות של התיביעה הכללית.

התובע הכללי כסר את השתלשלות הדב דים בקשר למאורע שקרה בליל 27 בסבי רואר השנה — יריות על תחנת הדין הערב ומציעת אחר מאנשי הדין. תיאר כסרו: ארסות את מהלך החיפוש למרות היריות, שתוצאה ממט נמצאו ככרוק על כמה מאות כסרים מביריה בתוך האדמה. 4 רובים אנגליים, שני אקדחים אוטומטיים איטלקיים, שני תתי-מקלעים מסוג סטאן, 710 כדורים מתחמושת ששה, 8 רימוני די וכן חיק עור ובתוכו תעודות שונות: חוב כת הדרכה זבאיה, דומר המוכיח על אר עונים הדרכה לקליעה למטרה, תקנון של הכיור, המצחה על שמשת להסתירות הצ ינות ול-אירנוני הכסחון — אירגון היה צה והסלמית, לאחר החיפוש נאסרו כל 24 תושבי ביריה. התובע הגיש וחור הגיש בבית הדין שלונג הודו הנאשמים באשמה של החוקת נשק, היריה התביעה מביאה את כל התעודות הללו כדי להוכיח את הקשר שבין הנאשמים ובין הנשק שנמ צא ושבהחוקתו הם נאשמים. אולם לאחר שדם הודו, הרי יוכיר אחת מן התעודות או יביא חלק מהן לפני בית הדין אך ורק כדי להראות בית הדין את הנוכחות שבהן נכבד הנשק כדי שביית הדין יוכל להיחשב, מה היה האופי האמיתי של ביריה ומה היה השימוש בנשק זה בפועל ז

התובע הסוף שאלו היו הנאשמים ככ חישם את האשמה. היה מוכיח באמצעות התעודות הללו, כי ביריה אינה יישוב חקי לאלא מצודה שבה היה קיים מרכז האי מונים של ההגנה. התובע הגיש בסוף הדבר כי אסור לבית הדין בקצתו את רבירו לבריא בחשבון את התעודות הל לו כגורם מחירי, הואיל ואין נוד הנאי שמים אשמה בהשתייכת לאגודה כלתי חודי קית ולא באשמת השתתפות באימונים צב

הרכב בית הדין והתביעה

בית הדין מורכב מלחשנע קולונל של (נשיא) המיגור של הוקסן צויד קר. התובע הוא ליינסט קולונל קמפל. על הנאשמים מלמים סניגוריה עורכי הדין קיסין חונר יסי וכן חביבה. המתורגמן — הקניניה.

מהלך המשפט

ב-2 אחרי הצהרים הוכנסו הנאשמים בשלוש קבוצות, כשהם מלווים כספר חוק. כנטיחם הוליסט מביים עם קרוביהם ועל ינחם רויחם בתצוק. אברהם אינלשטיין היה לו החבוש על צווארו. הנאשמים זלם לבושים חולצות לבנות וחלקם חול צות חאק, כנכנסו צדדים, וכיסו על ראשי הם. 2.5 קדוח נכנס התובע ליונסנקולר ל קפפבל וכצבור חמש דקות הוכרז על ניסוחו של בית הדין. המתורגמן קרא בש זות הנאשמים ונלם, אולם הסניגור התני ה להכרות הגיל, כפי שרשם בשעת הח ירה הראשונה במשפטה. עם קריאת הש ית קמו הנאשמים כות אחר זה וענו כן. אוגור הוכיח מיד על ספר תעודות, כי ים מן הנאשמים גילם קסן משרוסם צרוטוקול.

„איוונס ה" טוענת: אנגליה מפיחה איבה

כדי לחזק עמדתה בארץ ישראל לטובת הקיסרות — הקמת באירגון האומות

קה מעוניינת לחזק את עמדתה בארץ יי ראל. מחבר המאמר מוחת ביקורת על מנהיגים מסוימים של הליגה העולמית בתוכם עואם סחה, מאיף סוצו, שהליגה מנוצת את העקבות הבעייה האי יודי מנוצלה הפסי חון של אומיא. הדבר מוכיח שאחיהם מסני היות הליגה אינם מעוניינים בהבטחת הו כיוני האומיות של העם הערבי אלא להיפך, הם משתדלים להגביר את השלטון הוד בארצות ערב.

יוניטר טרס כצסט את הספקיות הכאות ממאכרו של מאיף. חוגים דימוקראטים של המרח התיכון רואים בהקמת ועדת החקירה האנגלו-אמי

מ ו ס ק פ . . . (ר) חבר הנשיאות של המוכיח העליון חקיקת היום את בירי טניה ככאמר שורס. איוונסטיה" כי נאמר כי אנגליה מפיחה בכנותה תחילה איבה בין ערבים ויהודים בארץ ישראל כדי לחזיקו כמאונס ולחזיקו בצבא במקום.

המאמר שנכתב על ידי הלאומי מאיף מאשים עוד את אנגליה שהסכה את ארץ ישראל למחנה כוויין לדי שחובל לשמור על שלטונה בכוחות התישבי.

ועדת החקירה האנגלו-אמריקאית הוקמה בניגוד לצבונם של היריבים הערבים ולמסום כך אין היא יכולה לכפות את הולמסות עליהם. הלאומי מאיף מלא את חשבוני

מ ו ס ק פ . . . (ר) חבר הנשיאות של המוכיח העליון חקיקת היום את בירי טניה ככאמר שורס. איוונסטיה" כי נאמר כי אנגליה מפיחה בכנותה תחילה איבה בין ערבים ויהודים בארץ ישראל כדי לחזיקו כמאונס ולחזיקו בצבא במקום.

המאמר שנכתב על ידי הלאומי מאיף מאשים עוד את אנגליה שהסכה את ארץ ישראל למחנה כוויין לדי שחובל לשמור על שלטונה בכוחות התישבי.

ועדת החקירה האנגלו-אמריקאית הוקמה בניגוד לצבונם של היריבים הערבים ולמסום כך אין היא יכולה לכפות את הולמסות עליהם. הלאומי מאיף מלא את חשבוני

מ ו ס ק פ . . . (ר) חבר הנשיאות של המוכיח העליון חקיקת היום את בירי טניה ככאמר שורס. איוונסטיה" כי נאמר כי אנגליה מפיחה בכנותה תחילה איבה בין ערבים ויהודים בארץ ישראל כדי לחזיקו כמאונס ולחזיקו בצבא במקום.

המאמר שנכתב על ידי הלאומי מאיף מאשים עוד את אנגליה שהסכה את ארץ ישראל למחנה כוויין לדי שחובל לשמור על שלטונה בכוחות התישבי.

ועדת החקירה האנגלו-אמריקאית הוקמה בניגוד לצבונם של היריבים הערבים ולמסום כך אין היא יכולה לכפות את הולמסות עליהם. הלאומי מאיף מלא את חשבוני

תאריך,

נכונים לא חסכתי כל מאול, אנשים אהליםיך יבא דק טמא. בין ח'אג' הם כמדק אכנה (3-2) הציין, (אס"ו)

אלף האנא:

לכבוד

ח.מ. הנציב העליון
ירושלים

הוד מעלתו,

אנחנו הח'ם מפנהיגים הרוחניים של הקהילות הגדולות בארץ-
ישראל מרשים לעצמנו לפנות לח.מ. בבקשה לחון את הילדים היקרים, אשר
נאסרו במכרזאר ש.ז. בכיריה שעי צפת ונשטשו בכית-דין צבאי לסאסר
ממושך (רובם ל-4 שנים), בקשר עם נשק שנמצא בסביבת ישובם.

את בקשתנו זו, אנו מנמקים בנמוקים הבאים:

(1) האסירים הללו הם מסובי הנוער העברי בארץ, שיצאו חלוצים
לפני העם להחיות את שמות הגליל העליון, ונוסף על מצוה קדושה זו,
סקיימים הם את פטורת תורתנו הקדושה וממשיכים את הקשר עם ישראל שבא
לחיות גוי קדוש בארץ. כחלהכותם לפצות התורה ולכנין הארץ, נעשו
בחורי ביריה לספל לכל הנוער העברי בארץ וכתפוצות וקרובים הם ללכות
כל עם ישראל בעולם כולו, משמש עורר דאגה רבה ככל החוגים, ולולא
צרות השנה האחרונה, היינו פוגים לח.מ. פיד אחרי פסק-הדין כבקשה
מרבצה לתקן את המעוות.

(2) לפרות חודיתם של האסירים בדין כי אשמים הם, אין כבני
נוער אלה כל דופי, אפילו מנקודות ראות של חוקים לשעות חירום.
בתפיותם הודו הנאשמים בשעתו, כי הנשק הוא שלהם, אולם לפי דעתנו,
עשו את הדבר הזה אך ורק מתוך סולידריות נלהבת של נוער בלבד.
אין הם אשמים בנשק ביריה יותר מכל הישוב העברי בארץ, הרואה כנשק
הגנה רע הכרחי, שאין להסנע מסנו כתנאי ארצנו הודויה, כח אבדו מאות
נפשות יקרות פישראל עיי פורעים ערביים.

(3) ברור שהנשק בכיריה היה בלתי חוקי מנקודת ראות של המשטרה,
אולם נשק זה היה פועל ונועד להגנה בלבד, והעיקר עליו ידעו בודאי
רק מתי מספר מסתישבי ביריה. במשפט הודו על "אשמתם" גם ילדים ששהו
כביריה רק ימים מספר בלבד שכאו לשם הכראה להילוף כוחותיהם.

במשפט נתברר עיי עדים נאמנים ועדויות מוטמכות שבסביבת
זו כחוץ נשק הגנה ליחודים, כי ב-18 השנים האחרונות נחרב פעמיים
ישוב יהודי ותיק (ב-1929 וב-1936) בשם עין-זיתים בערך 2 קילומטרים
מביריה. תושביו נטבחו ונשרפו חיים ורק מעטים נמלשו על נפשם ב-1929
במקודת השלטונות שלא יכלו להגן עליהם מפני הפורעים. תאם שלא הדכר
שהבחורים מביריה הודו שהנשק הוא שלהם. הלא כל בחור פישראל יודח בכך אם
ישאל כי נשק ביריה הוא שלו.

נשק ביריה היה נשק שחור ובחורי ביריה הם חלק מהישוב
היהודי המסתייג ממעשי שרור ואין לו כל חלק במעשי קבוצות הקנאים
המיואשים בגלל האסון האיום שקרה לעמם.

אנו מודאגים מאוד מהשמועות שהגיעו אלינו על כריאותם
הרושפת של אסירי ביריה בתנאי מאסרם הקשה. עוד יותר אנו חוששים
להשפעתה הרעה של סכיבת בית הסוחר ופושעים פליליים על נפשותיהם
הרכות של בחורים יקרים אלה שגורלם כח קרוב ללכנו.

(חתומים) יעקב משה שולדיאנו, רב ראשי בתל-אביב

הרב י. זילברמן, כניל בצפת והגליל-

העליון.

הרב ברוך מרקוס, כניל בחיפה.

הרב יהושע קניאל, כניל בחיפה.

הרב צ.מ. פראנק, כניל בירושלים.

הרב י.מ. הלוי, כניל בירושלים.

THE DEFENCE (EMERGENCY) REGULATIONS 1945

نظام الدفاع (الطوارئ) ١٩٤٥

תקנות ההגנה (לשעת חירום), 1945.

SUMMONS TO APPEAR BEFORE A MILITARY COURT

מזכרת חזורה אמה מחכמה עסקרית
הזמנה להופיע בפני בית משפט צבאי

To ...EMIL RIKWAN.....

of
NEAR SAFAD

Take notice that you are hereby required to appear before a SUMMARY MILITARY COURT sitting at SAFAD on Thursday 30th May 1945 at 0900 (hours) to answer a charge against you under

~~you to give evidence and produce documents in the case of~~

ליכנה מלומא לדיק באנה מכלף בחזורה אמה המחכמה העסקרית التي ستعقد في القدس بتاريخ في الساعة للاجابة على التهمة الموجهة اليك او لاعطاء الشهادة ولابراز المستندات في دعوى ليهوي يدوع لך كي הנך בזה נדרש להופיע בפני בית משפט צבאי דחוף היושב לדין בירושלים

בחאריך 1945 בשעה ללמד זכות על עצמך בענין ההאשמה שמאשימים אותך עפ"י: או להעיד, וכן להראות מסמכים במשפט

(1) Regulation No. 59 (a)		(1) المادة
(2) Regulation No.		(1) סעיף-
(3) Regulation No.		(2) المادة
		(2) סעיף-
		(3) المادة
		(3) סעיף-

(1) Nature of Offence	See charge sheet	(1) نوع الجرم
(2) Nature of Offence		(1) מהות העברה
(3) Nature of Offence		(2) نوع الجرم
		(2) מהות העברה
		(3) نوع الجرم
		(3) מהות העברה

WHEREOF you shall fail at your peril

I do / ~~I do not~~ require to call witnesses

ואذا تخلف عن الحضور تقع التبعة عليك
אם לא תעשה זאת, את נפשוך אתה קובע.

Major,
Military Prosecutor
النيابة العسكرية
חובע צבאי

Date 9 May 1946 החאריך 9 מאי 1946
التاريخ